

SELVITYS VUODEN 2017 ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA SUORITETUISTA TOIMENPITEISTÄ

Muistio on yhteenveto, joka perustuu toimialojen ja liikelaitosten loka-, marras- kuussa 2018 toimittamiin selvityksiin ja tietoihin toimenpiteistä, joihin kukin toimiala ja liikelaitos on ryhtynyt tai tulee ryhtymään vuoden 2017 arviointikertomuksen johdosta.

Harmaalla korostetut kohdat ovat tarkastuslautakunnan toteamukset arviointikertomuksesta vuodelta 2017.

2.1 Sitovien toiminnan tavoitteiden arviointi

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginkanslian tulee

- esittää konsernijaostolle tytäryhteisöjen sitovien tavoitteiden toteumatiedot samalla tarkkuustasolla kuin ne esitetään tilinpäätöksessä.
- jatkossa ottaa huomioon, että hankesuunnitelman mukainen toteutumisen edellyttää sekä budjetissa että aikataulussa pysymistä.

Kaupunginkanslia toteaa keväällä annettuun vastaukseen liittyen, että jatkossa tytäryhteisöjen sitovien tavoitteiden toteumatiedot esitetään kaupunginhallituksen konsernijaostolle samalla tarkkuustasolla kuin ne esitetään tilinpäätöksessä.

Suunnitelmien mukaista toteutumista arvioidaan jatkossakin sekä aikataulun että kustannusten osalta. Jos talousarviotavoitteessa viitataan hankesuunnitelmaan, tarkastellaan aikataulua ja kustannuksia hankesuunnitelmaan verraten. Muissa tapauksissa suunnitelman mukaista toteutusta on tarkoituksenmukaista arvioida hankesuunnitelmaa pidemmälle vietyjen ja tarkempien toteutussuunnitelmien perusteella.

4.1 Henkilöstön työhyvinvointi ja sairauspoissaolojen hallinta

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginkanslian tulee yhteistyössä toimialojen kanssa

- kehittää työyhteisötasolle ulottuvia kannustimia osatyökykyisten palkkaamiseksi ja työssä jatkamisen tukemiseksi.

kaupunginkanslian tulee yhteistyössä Työterveys Helsingin kanssa

14.11.2018

- mahdollistaa sairauspoissaolojen diagnoositietojen saatavuus työterveyden käyttöön.

kaupunginkanslian tulee

- kehittää työkykyjohtamisen tukena käytettäviä tietojärjestelmiä kaupunkitasoisesti.

Kaupunginkanslia toteaa, että osatyökykyisten palkkaaminen ja työurien jatkaminen ovat asioita, joita edistetään kaupungin työkykyjohtamisen kehittämissä. Kehitystä edistetään kaupungin yhteisillä toimintatavoilla, jotka liittyvät uudelleensijoitustoimintaan, korvaavan työn käytäntöihin ja työyhteisön toimintatapoihin näissä tilanteissa. Kaikkia edellä mainittuja toimintatapoja ollaan uudistamassa. Kaupunki on kouluttanut työkykyvalmentajan roolissa toimivia asiantuntijoita toimialoilta ja liikelaitoksissa. Heidän tehtävänä on tukea esimiehiä arjen ratkaisuisissa, joilla edistetään henkilöstön työkykyä ja ennaltaehkäistään pysyvää työkyvyttömyyttä.

Osatyökykyisen palkkaaminen on koko työyhteisön asia, oli kyse tilapäisestä tai pysyvämmästä osatyökyvyttömyydestä. Korvaavan työn edistäminen on ensi vuonna työhyvinvointitoiminnan kehittämisen painopisteenä. Työyhteisöjä kannustetaan miettimään omia toimintakäytäntöjään ja löytämään erillisjärjestelyjä, joilla tuetaan tilapäisesti osatyökykyisten työssäoloa. Pidempiaikaisten osatyökykyisten työkokeiluja tuetaan keskitetyistä määrärahoista. Yhteiseen kehittämiseen osallistuminen on itsessään erittäin kannustavaa, kun oman työn arkeen löydetään uusia mahdollisuuksia. Kaupunki edistää työyhteisölähtöistä kehittämistä ja pohtii muita tarvittavia kannusteita.

HIJAT2:n kehitystyön yhteydessä Helsinki on tuonut esiin tarpeet sairauspoissaolon tiedon siirtämisestä työterveyden käyttöön. HIJAT 2-määrittelyissä on lähdetty siitä, että tätä varten on mahdollista tehdä järjestelmään varaus tietoihin 1) onko todistus saatu työterveyshuollosta/muualta 2) työntekijän antama suostumus todistusten/diagnoositiedon toimittamiseen työterveyshuoltoon. Diagnoositietojen käsittelymahdollisuus ja toimintatapa vaativat vielä linjauksia tietosuojalainsäädännön perusteella.

HIJAT2 yhteydessä paranee myös työkykyjohtamisen raportointi, jolloin esimies saa ajantasaista tietoa esimerkiksi varhaisen tuen seurannasta. Hr-raportoinnin kehittämistä vahvistetaan rekrytoimalla tähän lisäresurssi.

4.2 Hankintojen ohjaus

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginkanslian tulee

- liittää eettisten periaatteiden käsittely osaksi hankintakoulutuksia.
- liittää sisäinen valvonta ja riskienhallinta osaksi esimieskoulutuksia.

Kaupunginkanslian ja toimialojen tulee

- vahvistaa ja yhtenäistää toimialojen hankintatoimintaa ja luoda toimialoille selkeät ohjeet.
- parantaa hankintoihin ja eettisiin periaatteisiin liittyvän ohjeistuksen löydettävyyttä.
- varmistaa, että työntekijöillä on mahdollisuus tuoda esiin väärinkäytösepäilyjä.

Kaupunginkanslia toteaa, että kaupungin eettisiä periaatteita päivitetään parhaillaan ja ne on käsitelty kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinaatioryhmässä 25.9.2018 ja ne viedään seuraavaksi kaupungin johtoryhmän käsittelyyn. Johtajille, esimiehille ja asiantuntijoille järjestettiin 31.10. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ajankohtaispäivä, jonne kutsuttiin myös parhaillaan esimieskoulutuksessa olevat työntekijät.

Kaupunginkanslia järjestää joulukuussa 2018 ja tammikuussa 2019 hankintoihin liittyvät koulutustilaisuudet lokakuussa päivitetystä Harmaan talouden torjuntaohjeesta (kansliapäällikkö 12.10.2018, § 205). Kyseisten koulutusten yhtenä teemana on myös kaupungin eettinen ohjeistus.

Toimialojen hankintatoimintaa on vahvistettu ja yhtenäistetty kaupungin hankintojen ohjausryhmän työn ja hankintaa koskevien ohjeiden kautta. Hankintojen ohjausryhmässä käsitellään kaupungin hankintojen näkökulmasta keskeisiä teemoja ja sovitaan yhteisistä toiminnan tavoista. Riittävä ja oikeanlainen resursointi ja sen kautta hankintaosaamisen varmistaminen on edellytys vahvalle ja yhtenäiselle hankintatoiminnalle toimialoilla ja keskushallinnossa. KPMG:n tekemän kaupungin johtamisuudistuksen väliarvioinnin seurauksena käynnistetään tarvittaessa hallinto- ja tukipalveluiden, myös hankinnan, toimivuuteen liittyviä kehittämistoimenpiteitä.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala toteaa muun muassa, että se on vahvistanut hankintatoimintaansa henkilöresursseja täydentämällä ja selkeyttämällä hankinnan prosesseja. Toimiala seuraa eettisten periaatteiden ja väärinkäytösten menettelytavan ohjeistuksen käsittelyä osaamisen johtamisen sähköisellä työkalulla. Työkalu on otettu palvelukokonaisuuksissa käyttöön syksyllä 2018. Seuranta tehdään loppuvuonna 2018.

14.11.2018

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa muun muassa, että se on käynnistänyt hankintastrategian laatimisen sekä hankintojen koordinaatioryhmän ja sen alaisen teemaryhmien toiminnan. Toimialalla aloitetaan vuoden 2019 aikana hankintojen kehittämisprojekti, jossa tullaan kartoittamaan toimialan hankintaosaamista. Saadun aineiston pohjalta laaditaan kohdennettuja hankintakoulutuksia.

Liikenneliikelaitos (HKL) toteaa, että se on organisatorisesti osa kaupunkiympäristön toimialaa ja toimii itsenäisenä hankintayksikkönä, mikä edellyttää HKL:n aseman huomioimista kaupunkitasoisia ja toimialakohtaisia menettelytapoja luotaessa. Hankinnan ohjauksen ja hankintaprosessin laadun varmistamiseksi HKL on panostanut jo useamman vuoden ajan HKL:n hankintatoiminnan käytäntöjen kehittämiseen mm. laatimalla oman hankintakäsikirjan, nykyaikaistamalla yhteisiä käytäntöjä ja kehittämällä määrätietoisesti toimittajayhteistyötä.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala toteaa, että siellä on laadittu ohje ulkopuolisella rahoituksella toteutettavien hankkeiden hallintaan sekä perustettu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan työryhmä.

Sosiaali- ja terveystoimiala toteaa muun muassa, että siellä on vuoden 2018 aikana vahvistettu hankintaosaamista uusien rekrytointien ja ulkopuolisten asiantuntijapalveluiden avulla. Toimialan hankintatoiminnan organisointia tullaan kehittämään edelleen vuonna 2019. Hankintojen eettiset periaatteet ja tuottajien tarkastuskäytännöt ovat vakiintuneet. Hankintojen ohjeistusta toimialalla on lisätty ja päivitetty. Toimialan sisäisessä koulutuksessa ja johtamisen käytännöissä väärinkäytösten torjunta on esillä säännöllisesti.

Kaupunginkanslia toteaa, että kaupunginkanslian, muun keskushallinnon ja toimialojen välistä työnjakoa hankinnoissa tarkennetaan edelleen. Hankintaa koskevien ohjeiden sisältöä ja käytettävyyttä tullaan kehittämään. Hankintoihin liittyvää ohjekokonaisuutta selkeytetään ja tiivistetään, ja sen löydettävyyttä parannetaan Helmi-intran hankintasisältöjä uudistamalla. Hankinnat-sivusto Helmen yhteisissä palveluissa päivitettiin kesällä. Helsingin kaupungin eettisten periaatteiden päivytyksen jälkeen niiden käsittely työyhteisöissä varmistetaan ja niiden löydettävyys varmistetaan mm. Helmi-Intrassa että hel.fi-sivustolla.

Työntekijöiden mahdollisuutta tuoda esiin väärinkäytöksiä varmistetaan toimivin ja avoimin johtamiskäytännöin keskushallinnossa ja toimialoilla. Edellisen tavoitteen toteutumiseksi kaupunginkansliassa suunnitellaan väärinkäytösten esiintuomista tukevaa ns. whistleblow-järjestelmän pilotointia. Whistleblow-asiasta käsiteltiin kaupungin henkilöstötoimikunnassa 8.10.2018. Lisäksi väärinkäytösten esiintuomiseen liittyvästä asiasta on tehty valtuustoaloite, jonka määräaika on 28.11.2018. Lausuntoa valmistellaan kaupunginkansliassa.

14.11.2018

4.3 Toimitilojen käytön tehostaminen

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee

- asettaa selkeät, velvoittavat tavoitteet toimitilojen käytön tehostamiselle tulevassa kiinteistöstrategiassa.
- parantaa tilankäytön tilastointia ja seurantaa siten, että tilamäärästä ja tilatyypeistä on saatavilla vertailukelpoinen tieto, jotta myös toimistotilojen tehokkuutta voidaan seurata.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa, että kiinteistöstrategiaesitys on etenevässä päätöksentekoon. Kiinteistöstrategiassa on esitetty toimenpiteitä ja mittareita myös arviointikertomuksessa mainittuihin asioihin.

4.4 Helsingin kaupungin asunnot Oy:n omistajaohjaus

Tarkastuslautakunta toteaa, että

- omistajaohjauksen selkeyden kannalta olisi parempi, että konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallituksen tai sen konsernijaoston jäsenet, pormestari ja viranhaltijat eivät toimisi tytäryhteisöjen johdossa.

Kaupunginkanslian tulee

- valmistella konserniohjeen päivitys ottamaan huomioon aiempaa tiukempi esteellisyysääntely.

Kaupunginkanslia toteaa keväällä annettuun vastaukseen viitaten, että suoritetun tarkastelun ja arvioinnin perusteella konserniohjeen muuttamiselle ei ollut tarvetta esteellisyysääntelyn perusteella, eikä kevään jälkeen ole tapahtunut muutoksia, jotka olisivat vaikuttaneet asian arviointiin.

4.5 Asunnottomuuden vähentäminen

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginkanslian, kaupunkiympäristön toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimialan tulee yhteistyössä

- laatia yhteinen suunnitelma asunnottomuuden vähentämiseksi ja kiinnittää huomiota erityisesti nuorten ja maahanmuuttajien asunnottomuuteen. Suunnitelmassa tulee ottaa huomioon mahdollinen tuleva sote- ja maakuntauudistus.
- suunnitella keinoja tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona asuvien asunnottomien tavoittamiseksi ja palveluiden piiriin saattamiseksi.

14.11.2018

Kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee

- varmistaa asuntopolitiikassa kohtuuhintainen vuokra-asuntotuotanto.

Sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- varmistaa asumisneuvontatoiminnan riittävyys kasvavaan asiakasmäärään nähden.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa, että kaupunkiympäristön toimialalla asuntopalvelu seuraa kuukausittain asunnottomiksi itsensä ilmoittaneiden asunnonhakijoiden sekä asukkaiksi valittujen asunnottomien määrää ja sen kehitystä.

Kaupunginkanslia toteaa, että asunnottomuuden tilastoinnin tarkentamiseksi on syksyllä 2018 työstyetty ARAn asuntopolitiikan uudistamista asunnottomien tilastoinnin osalta yhteistyössä ARAn, Y-säätiön sekä pääkaupunkiseudun kuntien kanssa. Pääkaupunkiseudun kunnat ovat toimittaneet ARAlle selvityksen tilastointimenetelmistään, ja ARA lähettää uuden ohjeistuksen marraskuun asuntopolitiikan selvityspyynnön mukana. Lisäksi ARA ja Kela edelleen kehittävät toimeentulotukilomaketta siten, että se palvelisi paremmin myös asunnottomuuden tilastoinnissa.

ARAn kanssa asunnottomuuden tilastointia kehitettäessä on myös ollut alustavia keskusteluja siitä, että tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona asuvien asunnottomien määrää arvioitaisiin jatkossa noin kerran kolmessa vuodessa kvalitatiivisin menetelmin, sillä heidän absoluuttisen lukumääränsä arviointi on hyvin vaikeaa.

Myös **kaupunkiympäristön toimiala** toteaa, että asunnottomuuden mittaamisen tarkentamiselle ja yhtenäisemmille käytännöille pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa on selkeä tarve. Tavoitteena on varmistaa nykyistä luotettavamman ja vertailukelpoisemmän tiedon saanti asunnottomuudesta.

Kaupunginkanslia toteaa, että kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon varmistaminen on yksi keskeisistä asuntopoliittisista tavoitteista Helsingissä. Asuntotuotantomäärät ovat tällä hetkellä ennätyskorkeat Helsingissä. Vuonna 2018 on 30.9.2018 mennessä valmistunut 3689 asuntoa, joista 17,9 % on ARA-vuokra-asuntoa. Syyskuussa rakenteilla oli 9100 asuntoa. Vuonna 2018 on alkanut yli 6 000 asunnon rakentaminen. ARA-tuotannon haasteena on rakentamisen korkean tuotantotason aiheuttama resurssitilanne ja siten urakkatarjousten vähäisyys ja kalleus.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa, että kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan yhteistyö AM-ohjelman (asuminen ja maankäyttö) linjausten mukaisen hallinta- ja rahoitusmuotojakauman varmistamiseksi asuntotonttien

luovutusprosessissa on jatkunut aktiivisesti, ja luovutuksissa otetaan johdonmukaisesti huomioon alueen kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon määrälliset tavoitteet.

Sosiaali- ja terveystoimiala toteaa, että aikuissosiaalityön nuorten tiimeissä toteutetaan ajanvarauksetonta palvelua. Osana ajanvarauksetonta sosiaaliohjausta tarjotaan asumisneuvontaa, jonka avulla voidaan vaikuttaa asunnottomuuden ehkäisyyn sekä nuorten, tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona asuvien asunnottomien tavoittamiseksi ja palveluiden piiriin saattamiseksi. Maahanmuuttajille on järjestetty majoituspalveluita talveksi.

Kaupunginkanslia toteaa, että budjettineuvotteluissa 26.10.2018 lisättiin sosiaali- ja terveystoimialan tavoitteisiin, että Helsinki tekee vuonna 2019 toimenpidesuunnitelman asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseksi ja vähentämiseksi erityisesti nuorten kasvaneen asunnottomuuden torjumiseksi ja aloittaa tuetun asumisen jonojen purkamisen 2019.

4.6 Tavoitteena Suomen yritysmyönteisin kaupunki

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginkanslian tulee yhteistyössä toimialojen kanssa

- luoda toimintamalli elinkeinopoliittisesti merkittävimpien yritysasiakkuuksien hallintaan.
- lisätä yrityksiin kohdistuvaa viestintää.

Kaupunginkanslian elinkeino-osaston tulee

- varmistaa, että viranhaltijoiden ongelmallisista kaksoisrooleista luovutaan.
- varmistaa, että yrityspalvelujen yhteistyöstä Helsingin Uusyrittäjäkeskus ry:n kanssa laaditaan kirjallinen sopimus.

Toimintamalli elinkeinopoliittisesti merkittävimpien yritysasiakkuuksien hallintaan.

Kaupunginkanslia toteaa, että kaupungin yritysasiakkuuksien hallinnan uudistaminen on käynnistynyt. Merkittävimmät jo toteutuneet uudistukset ovat uuden yrityspalvelut-yksikön perustaminen kaupunginkanslian elinkeino-osastolle ja yritysluotsimallin käyttöönotto. Vuosina 2017–2018 yritysten asiointimahdollisuuksia kaupungin kanssa on lisäksi kehitetty ja syvennetty perustamalla uusia, toimialakohtaisia yritysten yhteistyöryhmiä. Lisäksi on perustettu kaupungin sisäinen tontit ja toimitilat -ryhmä, jonka tehtävänä on parantaa Helsingistä sijaintipaikkaa etsivien yritysten saamaa palvelua.

Kaupungin yrityksiin kohdistuva viestinä tapahtuu sekä yleisenä viestintänä että verkostotapaamisina. Jatkossa kaupungin toiminnan saavutettavuutta ja tunnettuutta yritysten näkökulmasta parannetaan muun muassa lisäämällä viestinnän määrää ja vahvistamalla monikanavaisuutta sekä kehittämällä internet-sivustoa. Hel.fi-sivuston Yritysten Helsinki -teemasivuja on jo laajennettu avaamalla oma osio matkailualan yrittäjille. Myös MyHelsinki-sivujen yrityksille suunnattua Business and Invest -osiota on vuoden 2018 aikana laajennettu ja kehitetty sisällöllisesti. Lisäksi yritysten kanssa tehtävää yhteistyötä on kehitetty vuorovaikutteemmaksi, josta esimerkkinä on elinkeinopäivän uudistaminen Accelerate Helsinki -tapahtumaksi vuonna 2018.

Elinkeino-osaston toiminnasta viestitään sidosryhmille yritykset mukaan lukien uutiskirjeen ja Twitter-tilin (twitter.com/elohelsinki) kautta. Elinkeino-osaston uudet yritykset -yksikkö (NewCo Helsinki) järjestää vuosittain yli 200 yrittämiseen liittyvää tapahtumaa.

Syyskuussa 2018 aloittaneet yritysluotsit tulevat osaltaan merkittävästi vahvistamaan viestintää ja yhteydenpitoa kaupungin ja yritysten välillä. Yritysluotsitoiminnan keskeisenä kohderyhmänä ovat pienet ja keskisuuret helsinkiläisyrietykset, jotka tarvitsevat apua asiointiin kaupungin kanssa tai haluavat osallistua omaa aluettaan koskevaan päätöksentekoon. Luotsit tulevat tavoittamaan tilaisuuksien, tapaamisten, vierailuiden ja yhteydenottojen kautta vuosittain arviolta useiden satojen helsinkiläisten yritysten edustajia.

Kaupunginkanslia toteaa, että keväällä annetussa kaupunginhallituksen lausunnossa tarkastuskertomuksesta todettiin, että elinkeino-osastolla on kiinnitetty erityistä huomiota esteellisyystilanteiden ennaltaehkäisemiseen ja esteellisyys huomiointiin päätöksenteossa lakkauttamalla osaston johtavien henkilöiden ongelmallisia kaksoisrooleja sekä huomioimalla viranhaltijan esteellisyys jo asian valmisteluvaiheessa. Elinkeinojohtajan ja muiden konserniyhtiöissä toimivien viranhaltijoiden päätöksenteossa ja osallistumisessa päätöksentekoon huomioidaan konserni- ja tytäryhtiöitä koskevat, kuntalain muutokseen liittyvät esteellisyysäännökset. Lisäksi osaston viranhaltijoita ja valmistelijoita on ohjeistettu sijaistusjärjestelyjen käyttöön tarvittaessa. Valmisteluprosesseja on kehitetty esteellisyystilanteiden ehkäisemiseksi kaikessa valmistelussa ja päätöksenteossa,

mukaan lukien toimielimen esitysluonnosten käsittelyssä. Muuten mahdollisissa kaksoisrooleissa elinkeino-osastolla noudatetaan oikeuspalveluiden antamia yhteisöjäävitilanteita koskevia ohjeita. Tarvittaessa oikeuspalveluita pyydetään arvioimaan mahdollinen jääviys tapauskohtaisesti.

Elinkeino-osaston uudet yritykset -yksikön päällikkö ei ole enää 31.3.2018 jälkeen toiminut Helsingin Uusyrittäjäkeskus ry:n toimitusjohtajana, joten ongelmallinen kaksoisrooli on purettu.

Lisäksi **kaupunginkanslia** toteaa, että Helsingin Uusyrittäjäkeskus ry:n kanssa on laadittu kirjallinen yhteistyösopimus. Elinkeinojohtaja on päättänyt yhteistyösopimuksen hyväksymisestä 29.6.2018, § 68, ja se on allekirjoitettu heinäkuussa 2018. Yhteistyösopimuksella on tarkennettu kaupungin ja HUK ry:n yhteistyön muotoja palvelemaan entistä paremmin yrittäjäksi pyrkiviä helsinkiläisiä sekä sovittu yhteistyöstä HUK ry:n sekä kaupungin aloittaviin yrityksiin liittyvässä palvelutoiminnassa. Yhteistyöhön sisältyy yritysneuvonnan lisäarvopalveluiden pienhankinta.

4.7 Lasten ja nuorten mahdollisuus harrastaa

Tarkastuslautakunta toteaa, että kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee

- kehittää lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksista tiedottamista muun muassa kouluissa, nuorisotaloissa ja sähköisissä palveluissa.
- selvittää keinoja edistää käytettyjen harrastusvälineiden kierrätystä, jotta välineiden hinta ei muodostuisi harrastamisen esteeksi. Varmistaa lasten ja nuorten liikuntapalveluiden resursointi ja nykyisen laajuinen maksuttomuus.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- varmistaa koulutilojen saatavuus lasten ja nuorten harrastustoimintaan.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala toteaa, että Helsingin kaupunki osallistuu yhteistyökumppanina opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) käynnistämään hankkeeseen, jossa kehitetään yläkoululaisille suunnattu valtakunnallinen Harrastuspassi-sovellus. Tavoitteena on lisätä yläkouluikäisten mahdollisuuksia kokeilla erilaisia harrastuksia ja löytää itselleen sopiva harrastus. Ensi vuonna käyttöön tuleva harrastuspassi on mobiilisovellus, johon kunnat, yritykset, säätit, sosiaali-toimi ja yhdistykset voivat ladata nuorille maksuttomia tai edullisia harrastuksia, harrastusten kokeilukertoja ja pääsylippuja. Idea harrastuspassiin on tullut nuorilta ja Porin nuorisopassista saaduista hyvistä kokemuksista.

Lisäksi kummilapsitoimintaa laajennetaan kulttuuripalveluissa: vuoden 2019 toimintasuunnitelmassa on yhtenä toimenpiteenä palvelukonseptin laatiminen, jonka tavoite on taata kulttuurikosketus jokaiselle syntyvälle helsinkiläiselle lapselle perheineen.

Peruskouluille ja päiväkodeille rakennetaan palvelutarjotin kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan palveluista. Vuoden 2019 talousarviossa on yhtenä sitovana tavoitteena ”Helsingissä on houkuttelevaa ja helppoa lähteä liikkeelle”. Sen yhtenä mittarina on aluksi kahdelle peruspiirille rakennettava palvelutarjotin peruskouluille ja päiväkodeille. Tavoitteena on vahvistaa kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan yhteistyötä ja helpottaa kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan tarjoamien harrastusmahdollisuuksien löydettävyyttä.

Jotta harrastamisen kynnys olisi matalampi eikä välineiden hinta olisi esteenä harrastamiselle, on monipuolistettu kirjastoissa lainattavana olevien liikuntavälineiden tarjontaa. Lisäksi viime kesänä lainattavissa oli mm. pelireppu, jossa oli erilaisia kesäpelivälineitä. Lisäksi asiakkaita ohjataan seuraamaan seurojen nettisivuja ja ilmoitustauluja sekä ohjataan urheiludivareihin.

Lisäksi **kasvatuksen ja koulutuksen toimiala** toteaa, että toimiala on varmistanut osaltaan koulutilojen saatavuutta lasten ja nuorten harrastustoimintaan. Liikuntatilojen varaamista on keskitetty ja selkeytetty siirtämällä koulujen ja oppilaitosten liikuntatilat 1.7.2018 alkaen kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan koordinointiin ja tilavarausjärjestelmään. Muut koulun tilat ovat kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tilavarausjärjestelmässä. Liikuntatilat ovat varattavissa kello 17–22 välisenä aikana sekä koulujen loma-aikoina.

4.8 Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen ammatillisessa peruskoulutuksessa

Tarkastuslautakunta toteaa, että kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- lisätä ja helpottaa osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytäntöjä esimerkiksi seinätöntä työpajatoimintaa laajentamalla.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala toteaa, että Stadin ammattiopistossa kehitetään edelleen erilaisia toimia osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen. 1.1.2018 voimaan tullut lakimuutos vahvistaa osaltaan opiskelun henkilökohtaistamista. Hakeutumisvaiheessa tunnistettu ja tunnustettu osaaminen on perusta yksilöllisen koulutuspolkuun.

Seinätöntä työpajatoimintaa on laajettu sekä uusien yrityskumppaneiden kanssa aloittamalla työpajatoimintaa uusilla aloilla kuten ICT-asennuksessa. Avoimia

opintoja on edelleen kehitetty valtakunnallisissa hankkeissa siten, että sisällöt helpottavat osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. Osaamisen osoittamisessa ja dokumentoinnissa on myös lisätty digitaalisten osaamismerkkien käyttöä.

4.9 Oppisopimuskoulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunta toteaa, että kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- vahvistaa oppisopimuksen tukipalveluja oppisopimushankkeissa havaittujen hyvien käytäntöjen mukaisesti.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala toteaa, että Stadin ammattiopiston oppisopimuksen tukipalveluja on vahvistettu. Oppisopimusopiskelijan kannalta merkittävä muutos on ammatillisen koulutuksen uuden lainsäädännön mukana tuoma oikeus kuraattori- ja psykologipalveluihin.

Lisäksi tukipalveluja on vahvistettu Stadin ammattiopiston työelämä- ja oppisopimuspalveluissa palkkaamalla kokopäiväinen ohjaava opettaja sekä kaksi suomi toisena kielenä opettajaa. Opettajat jalkautuvat oppisopimustyöpaikoille ja antavat ohjausta sitä tarvitseville. Suomi toisena kielenä opetuksessa hyödynnetään digitaalisia välineitä ja ryhmämuotoista opetusta, jossa opiskelijat voivat saada toisiltaan vertaistukea.

Maahanmuuttajataustaisille sekä alle 30-vuotiaille nuorille on käynnistetty oppisopimuksen aloitusjaksot, joissa käydään läpi työelämä tietoutta ja oppisopimuskoulutuksen käytänteitä sekä kartoitetaan tuen ja ohjauksen tarvetta. Samalla opiskelijat tutustuvat ohjaavaan henkilöstöön, joka edesauttaa tuen ja ohjauksen antamista.

Lisäksi oppisopimuksen tukipalveluja kehitetään edelleen Stadin ammattiopistossa sekä yhteistyössä metropolialueen verkoston kanssa.

4.10 Suurten investointien hallinta

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunkiympäristön toimialan ja liikenneliikelaituksen tulee

- panostaa riittävästi hankkeidensa suunnitteluun, jotta hankesuunnitelmien enimmäishintojen korottamiset ja aikatauluylitykset hankkeiden toteuttamisen aikana vähenevät.

Kaupunginkanslian tulee yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan ja liikenneliikelaituksen kanssa

- selvittää suurten investointihankkeiden kustannusarvioiden laadintaprosessin ongelmakohdat ja tarvittaessa muuttaa tilahankkeiden käsittelyohjetta.

Kaupunkiympäristön toimialan tulee yhteistyössä kaupunginkanslian kanssa

- ryhtyä toimenpiteisiin kaupungin palkkakilpailukyvyyn parantamiseksi rakentamistehtävissä.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa, että toimiala on yhteistyössä suurimman asiakkaansa kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa käynnistänyt kehitystyön kustannustietoisuuden parantamiseksi tarve- ja hankesuunnitteluvaiheessa. Kiinteistöstrategian valmistelun yhteydessä on laadittu määrittelyä tekijöistä, jotka vaikuttavat toteutusmuodon valintaan. Kiinteistöstrategia on valmistunut päätöksentekoon ja sen toimeenpano-ohjelman laatiminen on käynnistetty. Osana kiinteistöstrategian laadun kehittämistoimenpiteitä kehitetään toteutus- suunnitteluvaiheen suunnittelun ja kustannusten ohjausta ja osana tilaprosessin sujuvoittamista uudistetaan tilahankkeiden käsittelyohjeet.

Liikenneliikelaitos (HKL) toteaa, että kevään jälkeen HKL on vielä kehittänyt investointien hallintaa seuraavilla tavoilla:

HKL on vuoden 2018 aikana ottanut käyttöön uudistetun investointiprosessin, joka parantaa investointihankkeiden toteutusta ja tehostaa hankkeiden valvontaa täsmentämällä investointihankkeiden toteutuksen prosessin määrämuotoisuutta. Investointiprosessin osana hankkeiden etenemistä valvotaan, hankkeen mitta- kaavasta riippuen, eri tasoisin omaisuudenhallinnan ohjausryhmien porttipäätök- sin hankkeen suunnittelun, kustannusarvion ja muun tarvittavan valmistelun ede- tessä prosessissa.

HKL:n infra- ja kalustoyksikön hankepalveluita kehitetään projektina, jossa tavoit- teena on toiminnan ohjeistuksen, projektipäälliköiden osaamisen sekä mallidoku- mentaation parantaminen vastaamaan yhteisiä vaatimuksia investointien hallin- nasta. Projektipäälliköille on järjestetty mahdollisuus suorittaa projektinhallinnan IPMA-sertifiointi. Hankkeiden seurannan tehokkuuden ja tarkkuuden paranta- miseksi on sekä omaisuudenhallinnan ohjausryhmille että liikelaitoksen johdolle tuotettavien projektisalkkuraporttien muotoja, laatua ja ajantasaisuutta kehitetty edelleen.

Paremmiin toimiviin HKL:n projektien raportointiin edesauttaa projektien poik- keamien havaitsemista ajoissa ja mahdollistaa riittävien lisäresurssien ja/tai muun tuen sujuvan osoittamisen projekteille ja projektipäälliköille. Projektien to- teuttamiseen tarvittavien henkilöresurssien määrää on täsmennetty aiemmasta ja havaittujen työkuormahaasteiden ratkaisemiseksi on aloitettu tarvittavien uu- sien projektipäälliköiden rekrytointi.

Kokonaisuutena edellä mainitut HKL:n toimenpiteet parantavat hankesuunnittelun tarkkuutta sekä kustannusten että työmäärän hallinnan osalta ja auttavat projektien aikataulussa ja budjetissa pysymistä.

Kaupunginkanslia toteaa, että kaupunginkanslian, kaupunkiympäristön toimialan, liikenneliikelaitoksen, Helsingin Sataman ja Helsingin seudun liikenne (HSL) -kuntayhtymän yhteistyössä valmistelemat katu-, liikenneväylä-, rata- ja puistohankkeiden käsittelyohjeet on hyväksytty kaupunginhallituksessa 21.5.2018. Ohjeissa kuvattua yhteistoimintaa hankkeiden valmistelussa, suunnittelussa ja ohjaamisessa on sovellettu käynnissä olevissa investointihankkeissa.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa, että kaupunkiympäristön toimialalla on työtehtävien vaativuuden arviointityö loppusuoralla. Esimiehet ovat laatineet ja päivittäneet jokaiselle työntekijälle tehtäväkuvauksen ja tehtävien vaativuuden arvioinnit. Tämän pohjalta kaupunkiympäristön toimialalle on laadittu tehtävien vaativuuden arviointikokonaisuus, mikä on luonut myös hyvän pohjan valmistautua tammikuun 2019 paikalliseen järjestelyerän kohdentamiseen. Paikallinen järjestelyerä, jota käytetään mahdollisuuksien mukaan tunnistettujen palkkakilpailukyvyyn kannalta kriittisten tehtävien palkkatason parantamiseksi sekä mahdollisten palkkaepäkohtien korjaamiseksi, neuvotellaan toimialalla loka-marraskuun aikana. Henkilökohtaisia lisiä käytetään edelleen vaikeissa rekrytointitilanteissa henkilöstön saatavuuden parantamiseksi.

Kaupunginkanslia toteaa, että kaupunki valmistelee syksyn 2018 aikana valtakunnallisiin virka- ja työehtosopimukseen perustuvan järjestelyerän myöntämisen yhteistyössä toimialojen ja liikelaitosten kanssa. Keskeisinä korotusten kriteereinä ovat palkkaepäkohtien korjaaminen ja palkkakehityksen tukeminen tehtävissä, joissa on tapahtunut muutoksia tehtävän vaativuuden näkökulmasta. Tehtävien vaativuutta arvioidaan teknisen sopimuksen piirissä kaupungin yhtenäisellä menetelmällä, jolloin saadaan tietoa epäkohdista ja palkkakehitystarpeista. Järjestelyerällä voidaan myös kannustaa yksittäisiä ammattilaisia myöntämällä henkilökohtaisia lisiä hyvän työsuorituksen perusteella 1.1.2019. Tällä tavoin saadaan myös korjattua rakentamisen tehtävissä toimivien palkkausta.

Toimialat ja liikelaitokset ovat voineet myöntää henkilökohtaisia lisiä myös rekrytointitilanteessa henkilön osaamisen ja aikaisempien tulosten perusteella. Tämä tukee osaltaan erityisosaajien rekrytointimahdollisuuksia.

Kaupunki valmistelee myös samanaikaisesti pitkän aikavälin palkkakehityssuunnitelmaa, jonka tehtävänä on parantaa kaupungin palkkakilpailukykyä.

4.11 Asuntotonttien alennettujen vuokrien taloudelliset vaikutukset

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunkiympäristön toimialan tulee

- parantaa asuntotonttien maanvuokran määrittelyperiaatteiden läpinäkyvyyttä.
- parantaa tontinvuokrauspäätösten perusteluja siten, että poliittisessa päätöksenteossa on käytettävissä tieto tontin vuosivuokrasta ja subvention määrästä.

Kaupunkiympäristön toimialan ja kaupunginkanslian tulee

- parantaa taloudellisten vaikutusten esittämistä maa- ja asuntopolitiikan asiakirjoissa sekä tilinpäätöksessä.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa, että asuntotonttien maanvuokran määrittelyperiaatteiden läpinäkyvyyden parantamiseksi valmisteltavana olevat uudet periaatteet tullaan viemään päätöksentekoon hieman arvioitua myöhemmin, eli todennäköisesti loppuvuodesta 2018 tai vuoden 2019 alusta.

Kaupunki luovuttaa tontteja vuokraamalla ja myymällä. Kaupunkiympäristön toimiala seuraa asuntotonttien eri luovutustapojen suhdetta, kehitystä ja jatkossa myös niiden subventioiden määrää. Tulokset tullaan raportoimaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä. Uuteen tilastointitapaan on tarkoitus siirtyä 1.1.2019 alkaen.

Kaupunkiympäristön toimialalla on valmistauduttu aloittamaan vuoden 2019 alusta alkaen tarkastuslautakunnan edellyttämä taloudellisten vaikutusten esittäminen maa- ja asuntopolitiikan asiakirjoissa sekä tilinpäätöksessä.

4.12 Liikuntatoimen strategisten tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunta toteaa, että kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee

- asettaa kaupunkistrategian lisäksi valmisteltavaan liikkumisohjelmaan selkeät tavoitteet ja mittarit, joilla liikkumisen tavoitteiden toteutumista voidaan seurata.
- edistää liikunnan harrastusmahdollisuuksien ja liikuntapaikkojen nykyistä tasaisempaa jakautumista Helsingissä.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala toteaa, että Helsinki käynnisti liikkumisohjelman valmistelun marraskuussa 2017. Tämän jälkeen liikkumisohjelman tavoitteita, toimenpiteitä ja uusia kokeiluja on valmisteltu koko kaupungin yhteisenä asiana. Ohjelmaa on käsitelty kaupungin johtoryhmässä ja se etenee kaupunginhallituksen käsittelyyn loppuvuodesta 2018. Sen jälkeen ohjelma muuttuu konkreettisiksi

teoiksi kaupunkilaisten arjessa yhteistyössä kaupungin työntekijöiden, yritysten, seurojen, yhdistysten ja kaupunkilaisten kanssa. Ohjelma päivittyy ja kehittyy työn edetessä.

Osa toimenpiteistä on jo startannut. Keväällä 2018 avattiin mm. avustushaku järjestöille tavoitteena kehittää uusia keinoja lasten ja nuorten matalan kynnyksen harrastustoimintaan sekä kaupunkilaisten liikkumiseen yhdessä helsinkiläisten kansalaisjärjestöjen kanssa. Tukea myönnetään kolmivuotisille, uutta kehittäville hankkeille noin 900 000 euroa vuodessa.

Liikkumishjelman kotipesänä on toiminut 15.10.2018 alkaen internetsivu osoitteessa www.helsinkiliikkuu.fi. Sivusto kokoaa asiakaslähtöisesti yhteen liikkumismahdollisuuksia, tietoa ja ideoita. Sivustoa on tarkoitus kehittää liikkumishjelman edetessä.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala laatii kulttuurin ja vapaa-ajan lautakunnan päätöksen mukaan (Itk 19.6.2018 § 132) linjaukset vapaa-ajan toiminnan ja palvelujen olosuhteiden kehittämiseksi. Lautakunta päättää linjauksista vuoden 2019 loppuun mennessä.

Päätösasiakirja sisältää ainakin seuraavat osa-alueet:

- Kulttuurin ja vapaa-ajan palvelujen luokittelu saavutettavuuden näkökulmasta
- Kulttuurin ja vapaa-ajan olosuhteiden suunnitteluperiaatteet, joissa suhteutetaan toisiinsa ainakin seuraavat kysymykset: väestönkasvu ja väestörakenteen muutokset, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnan perustehtävänä, matkailun ja laajemmin Helsingin vetovoiman edistäminen, eriarvoisuuden vähentäminen, alueiden vetovoima ja houkuttelevuus, periaatteiden toteutuminen nyt sekä keskeisimmät tarpeet
- Toimialan omat tilasuunnittelun periaatteet
- Ehdotukset olosuhteisiin liittyvien avustus-, yhteistyö-, subventio- ja tukimien uudistamiseksi

4.13 Terveyden edistäminen Sutjakka stadi -toimenpideohjelman avulla

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginkanslian ja sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- järjestää Sutjakka stadi -toimenpideohjelman seuranta osana strategiaohjelman mukaista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoitua.

Sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- käynnistää aikuisille matalan kynnyksen painonhallintaryhmiä.

Kasvatuksen ja koulutuksen, kulttuuri- ja vapaa-ajan ja sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- käynnistää Liikkuva koulu -hankkeen tyyppistä ja painonhallintaa tukevaa ryhmätoimintaa toisen asteen oppilaitoksissa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- edistää ravintolatoimikuntien perustamista peruskoulun yläasteella ja toisen asteen oppilaitoksissa.

Sosiaali- ja terveystoimiala toteaa, että Sutjakka stadi -ohjelma on osa kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen verkostoa. Sen tavoitteet ja toimenpiteet liitetään osaksi kaupungin hyvinvointisuunnitelmaa. Seuranta toteutuu osana vuosittaista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen seurantaraporttia sekä kerran valtuustokaudessa tehtävää laajaa hyvinvointikertomusta. Lisäksi seuranta toteutetaan osana toimialojen toiminta-/käyttösuunnitelmien seuranta.

Aikuisille järjestetään eri puolilla kaupunkia terveysasemilla Terve elämä -ryhmiä, joihin voi hakeutua vapaasti. Näiden lisäksi järjestetään myös ns. pop up -tilaisuuksia, joihin voi osallistua kertaluontoisesti ilman sitoumusta ryhmätoimintaan. Yhtenä aihealueena ryhmissä on painonhallinta. Nykytutkimuksen mukaan painonhallinta on hyvä yhdistää laajemmin elämänhallintaan esim. liikkumiseen ja riittävään uneen. Syksyn 2018 aikana sosiaali- ja terveystoimialan osaamisen kehittämisen yksikössä käynnistetään tutkimus Terve elämä -ryhmien vaikuttavuudesta.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala toteaa, että Liikkuva koulu -hankkeessa on aloitettu toisen asteen oppilaitoksiin suuntautuva toiminta. Liikkuva koulu -ohjausryhmässä on sovittu, että varhaiskasvatus ja toinen aste tulevat mukaan Liikkuvaan kouluun. Liikettä opiskelupäivään -hanke jatkuu lukuvuonna 2018– 2019. Mukana ovat Kallion lukio, Kuvataidelukio sekä Kielilukio. Stadin ammattiopistossa toimintaa laajennetaan kaikille kampuksille. Hankkeessa toteutetaan aktiivisia opiskeluympäristöjä, aktiivisempaa toimintakulttuuria, yhteisöllistä liikkumista sekä harrastus- ja kerhotoiminnan lisäämistä osaksi koulupäivää ja sen jälkeen.

Keskeisiä toimijoita ovat oppilaitoksen hyvinvointiryhmät sekä Liikkuva koulu -hankkeen opettajat. Toiminnalla luodaan systemaattisempi, erilaiset liikkujaryhmät huomioiva ohjelma, joka kytkeytyy osaksi tutkintokoulutuksen osaamisvaatimuksia uusien tutkinnon perusteiden mukaisesti esimerkiksi työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden näkökulmista.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan palvelukokonaisuudet ovat kannustaneet peruskoulujen yläasteita ja toisen asteen oppilaitoksia ravintolatoimikuntien pe-

rustamiseen. Perusopetuksen kaikilla yläasteilla sekä Stadin ammattiopiston kaikissa toimipaikoissa tulee olemaan toimipaikkakohtaiset ravintolatoimikunnat lukuvuoden 2018–2019 aikana. Kaupungin kaikissa lukioissa on toimipaikkakohtaiset ravintolatoimikunnat syksyn 2018 aikana.

4.14 Saattohoidon riittävyys ja laatu

Tarkastuslautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveystoimen kuntoutus-, hoiva- ja sairaalapalveluissa tulee:

- kehittää perustason lääkäreiden ja hoitohenkilökunnan saattohoitotietämystä ja asiantuntemusta sekä yhdenmukaistaa ohjeistusta siten, että hoitolinjausten tekeminen aikaistuu ja saattohoitopäätösten tekeminen ja kirjaaminen on mahdollista oikea-aikaisesti.
- varmistaa saattohoito-osaaminen ostopalveluasumisessa.
- järjestää mahdollisuus lisätä hoitohenkilökuntaa tilapäisesti saattohoitotilanteissa sairaaloihin, monipuolisiin palvelukeskuksiin ja palvelutaloihin. Paikalla tulee jatkuvasti olla hoitaja, jolla on lääkkeenantolupa.
- parantaa psykososiaalisen tuen saatavuutta sekä perustason että erityistason saattohoidossa.
- vahvistaa kotisairaalan resursseja siten, että mahdollisuutta jalkautua kotiin ja eri laitoksiin voidaan lisätä, sillä kuolevan hoitaminen omassa asuinpaikassaan on sekä inhimillisesti että taloudellisesti järkevää.

Sosiaali- ja terveystoimiala toteaa, että Malmin, Laakson ja Haartmanin sairaaloissa toimivat saattohoitoyhdyskunnat. Lisäksi saattohoitoryhmät kokoontuvat säännöllisesti ja jakavat hyviä käytäntöjään. Saattohoitoryhmän jäsenenä on esim. osastonlääkäri, sairaalapappi, fysioterapeutti, sosiaalityöntekijä sekä sairaanhoitaja. Ryhmät ovat järjestäneet erilaista saattohoidon koulutusta ja seuraavat saattohoidon uusia suosituksia STM:stä.

Arviointikertomuksessa on todettu osaamisen vaje saattohoidossa. Esim. Laakson sairaalan saattohoitoryhmän (johon hallinnollisesti kuuluu Haartmanin sairaalan geriatrinen akuuttiosasto) on sopinut seuraavasta käytännöstä syksyllä 2018:

- 1) laaditaan potilaan läheisiä varten saattohoitoa käsittelevä kansio, jota voi lainata omaisille osastolta luettavaksi,
- 2) laaditaan lääkäreiden infokansiot, joissa esim. Valviran ohjeet DNR-päätöksestä, palliatiivisesta hoidosta ja saattohoidosta, hyödyllisiä kirjallisuusviitteitä sekä saattohoitopotilaan lääkitysasiasia,
- 3) lisätään sairaalan viikkokoulutuksiin säännölliseksi täydennyskoulutusaiheeksi saattohoito (2 / lukukausi),

14.11.2018

4) sovittiin ESAS -oirekyselykaavake (mukailtu suomenkielinen versio Edmonton Sympton Assesment System ESAS-r) käyttöönotosta osastoilla sekä

5) sovittiin potilaan oireiden kirjaamisen ja seurannan tehostamisesta.

Lisäksi saattohoito-oppas koko Helsingin sairaalan hoitohenkilökunnalle on tehty sairaanhoitajien uramallikokeiluun liittyen ja se on menossa Helsingin sairaalan johtoryhmään hyväksyttäväksi. Kotisairaalan koko henkilökunnalle on pidetty koulutuksia sekä osa henkilökunnasta on käynyt luennoilla ja jakanut tietoa asioista. Hyviksi todettuja käytäntöjä levitetään muihin sairaaloihin sekä kotisairaalaan että kotihoitoon.

Kotihoidon lääkärit ovat tehneet ennakoivia hoitosuunnitelmia sekä palvelutaloissa ja laitoshoidon yksiköissä että kotihoidossa. Ennakoivan hoitosuunnitelman yleisyys monipuolisissa palvelukeskuksissa ja palvelutaloissa oli 40,2 prosenttia syyskuussa 2018. Kotihoidon lääkärit pyrkivät vuoden 2019 aikana vähintään 60 prosentin peittävyYTEEN syksyn 2019 tiedonkeruuseen mennessä. Kotihoidon lääkärit -yksikkö on kehittämässä ympärivuorokautisen ostetun hoivan toimintaa lääkäripalvelujen suhteen, mm. ennakoivan hoitosuunnitelman viemistä myös ostopalvelujen hoitokäytäntöihin. Ensimmäinen koulutus pidettiin 19.9.2018 ja syksyn 2018 aikana kerätään perustiedot nykytilanteesta. Sairaala-, kuntoutus- ja hoiva (SKH) -palvelukokonaisuus on järjestänyt syksyllä 2018 hoitajille tarkoitetun PKS-osaamispassi -koulutuksen Kuolevan potilaan kohtaaminen ja saattohoito.

Helsingin sairaala on määritellyt palliatiivisen hoidon prosessinomistajan, joka tuo tilannekuvan sekä ajankohtaiset linjattavat asiat Helsingin sairaalan johtoryhmään. Edellisen lisäksi prosessinomistaja pitää yhteyttä hoitoketjujen muihin kumppaneihin vähintään kerran vuodessa. Palliatiivisella eli oireenmukaisella hoidolla tarkoitetaan potilaan aktiivista kokonaisvaltaista hoitoa silloin, kun kuolemaan johtava tai henkeä uhkaava sairaus aiheuttaa kärsimystä tai heikentää hänen elämänlaatuaan (HUS).

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut tulevat vahvistamaan saattohoitotilanteiden psykososiaalista tukea potilaille ja perheille sosiaali- ja terveystoimialan lautakunnan 22.5.2018 päätöksen mukaan ensi vuoden aikana.